

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้าน สร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถาม ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการแจกแบบสอบถามถึงระดับเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตชุมชน จำนวน ๒๕๓ คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๘ คน โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) มีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑๐ เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙๐ เมื่อจำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๒๐-๔๐ ปี จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๐ เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ส่วนใหญ่ สมรสแล้ว จำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๒๐ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔๐ เมื่อจำแนกตามอาชีพ ส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔๐ และเมื่อจำแนกตามรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐

๕.๑.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง ๔ ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สรุปดังนี้

๑.๑ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ คัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและพิจารณา โครงการต่างๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนหรือแผนการพัฒนาชุมชน

๑.๒ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับวัด มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เมื่อมีกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานการพัฒนาชุมชน

๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมประชาชนมีความยินดีและภาคภูมิใจเมื่อโครงการต่างๆก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวท่าน วัด และชุมชน ประชาชนเห็นว่าชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาชุมชน จากกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ชุมชนและวัดได้ร่วมกันทำ และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการต่างๆในการพัฒนาชุมชน

๑.๔ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการวางแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามดูผลงานและสภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชนและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการ ในงานด้านการพัฒนาชุมชน

เพื่อปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัดและชุมชน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการพัฒนาต่างๆในวัดและชุมชน

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

๑. อายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. เพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. สถานภาพ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕. อาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖. รายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษในทุกด้าน แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญที่กำหนดไว้ (Data Grouping) และทำมาสรุป ประมวลผลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาบริบท (Content Analysis Techniques) เพื่อแสดง ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลข้างต้น ใน ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทางหน่วยงานได้มีการเปิดประชุมเพื่อให้ ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านเข้าไปชี้แจงเสนอแนะข้อปัญหา จากนั้น เสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลเพื่อทำการพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง เมื่อทำการเรียงลำดับแล้ว ทางอบต. ได้ทำ การประชุมประชาคมเพื่อลงมติเป็นเอกฉันท์อีกครั้ง เพื่อให้ประชาชนรับรู้ในการปฏิบัติงาน ของ อบต. แต่เมื่อเวลาลงมติแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะมีการคัดค้านในส่วน of ประชาชนที่ไม่มีความ พอใจเพราะว่า กลุ่มเหล่านั้นไม่ได้ผลประโยชน์ในการจัดทำโครงการจึงเกิดปากเสียงกันเป็นส่วนมาก และอีกบางกลุ่มไม่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมและเมื่อประชาชนส่วนใหญ่ได้ ทำการลงมติแล้วบุคคลเหล่านั้นไม่พอใจในการตัดสินใจของกลุ่มคนส่วนใหญ่ ดังนั้นแล้วประชาชน ควรให้ความสำคัญถึงการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อลงประชามติทุกครั้ง เพื่อความเจริญก้าวหน้าในการ พัฒนาชุมชนเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนรวม ไม่ควรนำอารมณ์ส่วนตัวมาแก้ปัญหา ควรเน้นความ มีเหตุผลมาแก้ปัญหาเพื่อเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทางหน่วยงานได้จัดประชาสัมพันธ์เพื่อให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนที่ทาง อบต.ได้วางไว้ตามนโยบายเพื่อเสริมสร้าง ความสามัคคีระหว่างประชาชนด้วยกันและระหว่างประชาชนและพนักงาน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ ยังขาดความมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเนื่องจาก ประชาชนส่วนมากมีงานที่ต้องทำอยู่แล้วจึงไม่มี เวลา มาทำกิจกรรมร่วมกับทาง อบต. ได้จัดตั้งโครงการ บางส่วนไม่มีความสามัคคีขาดความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะฉะนั้นแล้วประชาชนควรตระหนักและควรเข้าไปร่วมกิจกรรมหรือโครงการ ที่ทางอบต. ได้จัดบ้างเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนเองโดยตรง

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทางหน่วยงานอบต. ได้มีการแจ้งผลการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบตามโครงการที่ทางอบต.ได้จัดทำ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับหน่วยงานอยู่เสมอ ส่วนประชาชนบางกลุ่มยังขัดผลประโยชน์ในการทำโครงการหรือกิจกรรมที่ทางอบต.ได้จัดทำ คือ เมื่อทางอบต. ได้จัดจ้างกลุ่มหนึ่งอีกกลุ่มก็เกิดความไม่พอใจหน่วยงาน ซึ่งทำให้กลุ่มเหล่านั้นโงมตีและพูดให้หน่วยงานไปในทางไม่ดี ดังนั้นแล้วประชาชนทั้งสองฝ่ายควรมีความรักความสามัคคีในหมู่คณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อคณะกรรมการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำโครงการแต่ละอย่าง ทางคณะกรรมการก็จะตั้งผู้ประเมินผลเพื่อเข้าไปดูแลความเป็นระเบียบ และตรวจสอบเพื่อนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไขต่อไปในภายภาคหน้า หากแต่การดูแลและการตรวจสอบติดตามผลงานของทางหน่วยงาน มีขอบเขตที่จำกัดเพราะว่า คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ติดตามผลงานยังปฏิบัติงานไม่ดีเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นแล้วทางหน่วยงานเองควรปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานการประเมินผลเพื่อทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปอย่างยั่งยืน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอมือสรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอมือสรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง ๔ ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้าน จะเห็นได้ว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร^{*}** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้รับข้อมูลเพียงอย่างเดียว ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทั้งการคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชน ข้อมูลต่างๆ ในชุมชนที่จะสะท้อนในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ในชุมชน รวมถึงการรับทราบนโยบาย และการปฏิบัติงาน แผนงาน งบประมาณ ของคณะกรรมการชุมชน ประชาชนยังเข้าไปมีส่วนร่วมไม่มากเท่าที่ควร และการจะมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมและโครงสร้างการของชุมชนเพียงครั้งที่มีโอกาสเท่านั้น เมื่อมีบทบาทต่อชุมชนเป็นบางครั้งคราวจึงจะทำให้เข้าไปติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนให้เป็นไปตามแผนและโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อประชาชนจึงมีอยู่ระดับปานกลางเท่านั้น และอีกประเด็นที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตนเองเนื่องจากปัจจัยด้านอาชีพ ประชาชนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมมากเท่าที่ควร ซึ่งหลายคนใช้เวลาว่างที่เหลือจากการประกอบอาชีพเข้าร่วมแต่อีกหลายคนให้ความสำคัญของกิจกรรมและโครงการต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองเป็นประเด็นสำคัญในการเข้าร่วม ซึ่งพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ

^{*} รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๐-๑๑๓

สาวตรี ทองยิ้ม^๒ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้านตำบลหนองประดู่ อำเภอลำขำ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านค้นหาสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการผลิตตามประเพณีผล และด้านการดำเนินงาน เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้

๕.๒.๒. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอมือเกรงศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอมือเกรงศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอมือเกรงศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอมือเกรงศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่^๓ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติยังไม่ครบกระบวนการตามที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ใน แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องระเบียบเท่าที่ควรสำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๔๕ การศึกษาครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งสองระดับไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการร่วมผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม ในการพยายามประเพณีผล

^๒ สาวตรี ทองยิ้ม, “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตำบลหนองประดู่ อำเภอลำขำ จังหวัดกาฬสินธุ์”, **ปริญญาพนธ์** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๐).

^๓ พวงทอง โยธาใหญ่, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, **รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕).

๕.๒.๓ สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคร่วมข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนส่วนมากได้กล่าวถึงปัญหาเรื่องด้านเวลาที่จะเข้าร่วมประชุมชน อันเนื่องมาจากประชาชนในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย บ้างต้องทำงานนอกพื้นที่ ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้าประชุม จนเป็นเหตุให้ประชาชนไม่เข้าใจในกิจกรรมหรือโครงการที่จะทำ ปัญหาเรื่องไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการ ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น ทำให้ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ ร่วมคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่จะนำมาพัฒนาชุมชน ปัญหาเรื่องในที่ประชุมชน กลุ่มเยาวชน ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับ ในเรื่องของความคิดเห็นและในเรื่องของการร่วมตัดสินใจ ในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ และประชาชนส่วนมากได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีแหล่งให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ในเรื่องที่ประชุมไป ที่เป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมหรือโครงการ การพัฒนา ควรให้ความรู้แก่ประชาชน ในการเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน การดำเนินชีวิตของคนส่วนมากในชุมชนและควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกรักชุมชนร่วมกัน และควรให้ประชาชนทุกช่วงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมพัฒนาชุมชน รวมถึงแสดงปัญหาความคิดเห็นได้อย่างเสรี

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประชาชนส่วนมากได้กล่าวถึงปัญหาเรื่องประชาชนในชุมชนส่วนมากขาดความสามัคคีในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ เนื่องจากมีการแบ่งแยกแตกกลุ่มของประชาชน ปัญหาเรื่องประชาชนไม่ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นแต่เพียงสนับสนุนความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานแก่ผู้นำ จึงขึ้นอยู่กับผู้นำจะดำเนินการ การดำเนินงานบางกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ในการดำเนินงาน มีไม่เพียงพอ และประชาชนส่วนมากได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรใช้กลยุทธ์สร้างความสามัคคีในความเป็นหมู่คณะให้มากที่สุดเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มและสนับสนุนการทำงานโดยเน้นประชาชนเป็นจุดศูนย์กลางหลักให้มากขึ้น ควรสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนส่วนมากได้กล่าวถึงปัญหาเรื่องประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างไม่ทั่วถึงเพราะยังขาดบุคคลากรที่เข้ามาดูแลอย่างทั่วถึงการไม่รับผลประโยชน์ไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากอีกฝ่ายที่ได้รับผลประโยชน์ส่วนมากจะเป็นคนที่อยู่ในหน่วยงานโดยตรง และประชาชนส่วนมากได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรที่จะดูแลประชาชนอย่างทั่วถึงและครอบคลุมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ควรยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมให้มากกว่านี้เพื่อการเป็นอยู่ที่ดีและเป็นการแบ่งปันมิตรภาพอันดีที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านเดียวกัน

๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนส่วนมากได้กล่าวถึงปัญหาเรื่องประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเท่าที่ควร เนื่องจากทาง อบต. ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล จึงก่อให้เกิดปัญหาตาม และไม่มีหน่วยงานเข้ามาเปิดให้ประชาชนเข้ามาให้ประชาชนประเมินผลการทำงานของ อบต. อย่างเป็นทางการ และทางหน่วยงานควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างชัดเจน ควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะข้อบกพร่องเพื่อนำข้อบกพร่องไปพัฒนาและแก้ไขในอนาคตต่อไป มีแต่งตั้งหน่วยงานเพื่อเข้ามาตรวจสอบหรือประเมินผลคุณผลงานเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑. ควรจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อร่วมคิดร่วมตัดสินใจ โดยมีตัวแทนของแต่ละครัวเรือนเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมถึงมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการให้ผู้นำชุมชนประชาชนทั่วไป และรวมถึงเยาวชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมให้สำนึกถึงบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารชุมชน หรือคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ควรจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างประชาชนในชุมชนเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและง่ายต่อการแก้ไขปัญหาต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน รวมถึงโครงการใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนได้กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม

๒. ควรมีการประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อแสดงผลงาน ผลของกิจกรรม รวมถึงข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ให้ประชาชนทราบอย่างเนื่อง

๓. ควรร่วมมือกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ด้วยสติปัญญาร่วมแรงร่วมใจพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเรื่องเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยที่เกิดขึ้น และเพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณา วางแผน กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

๒. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านอื่น ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยม

๓. ควรศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ